

**ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ
ԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ԵՎ
ԼԵԶՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՔԵՐԸ**

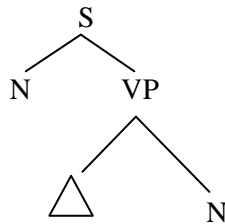
Սույն հոդվածում քննարկվում են անգլերենի նվազագույն քերականական կազմությունների ուսուցման խնդիրները՝ լեզուների դասավանդման ժամանակակից մեթոդաբանության և տիպաբանական լեզվաբանության դրույթների հիման վրա: Ընդ որում այստեղ հեղինակը ելնում է գոյություն ունեցող այն կանխավարկածից, որ լեզուների ուսուցման ռազմավարությունը ինչպես տվյալ լեզուն կրողների վաղ փուլում և այն որպես օտար լեզու ուսումնասիրող մեծահասակների խմբերում նույնն է: Այդպիսով վերլուծության են ենթարկվում անգլերենի նվազագույն քերականական կառույցների կազմավորման տիպաբանական կադասայրները լեզվական տարբեր խմբերում և սահմանվում են ուսուցման գործընթացում դրանց գործադրման սկզբունքները: Միևնույն ժամանակ հեղինակի կողմից բացահայտվում են ուսումնասիրվող կազմությունների առանձնահատկությունները անգլերենում և հայերենում:

Բանալի բառեր. *քերականական միավոր, տիպաբանական լեզվաբանություն, բնականության վարկած, տոպոլոգիական կադասայր, սերմնային քերականություն, փոխակերպական մեթոդ, ճանաչողական վերլուծություն, անվանական դարձված, ձևաբանական կառուցվածք*

Վերջին տարիներին օտար լեզուների ուսուցման գործընթացի տիպաբանական ուսումնասիրությունները հաջողությամբ կիրառվում են գործնականում և այդ առումով հետաքրքիր արդյունքներ են գրանցվում: Տվյալ դեպքում նկատի ունենք այն հանգամանքը, որ մեթոդաբան-լեզվաբանների կողմից համադրվում են նախադարձական տարիքի լեզվակիրների և նրանց լեզուն որպես օտար լեզու ուսումնասիրող չափահասների կողմից կիրառվող ռազմավարությունները: Բնականաբար լեզվի յուրացման վաղ փուլում, տարիքային տարբերությունների պատճառով, այս կամ այն լեզվական ձևի ընկալումն ու վերարտադրումը տարբեր կերպ է ընթանում: Այստեղ կարևոր դեր ունի նաև լեզվական միջավայրը, որը յուրահատուկ ձևով է ազդում համապատասխան գործընթացի վրա: Միևնույն ժամանակ համապատասխան հետազոտություններում տիպաբանական մեծ ընդհանրություններ ենք գտնում հիշյալ երկու լեզվական խմբերի միջև, որոնք առաջին հերթին ի հայտ են գալիս կոնկրետ լեզվի քերականական կառույցների յուրացման գործընթացում:

Այստեղ կառանձնացնեինք սովորողների կողմից լեզվի քերականական կառույցների յուրացման և գործադրման հոգեբանական և ճանաչողական կողմերի քննությունը, որն իրականացվում է Ն. Խոմսկու, այսպես կոչված, «հայեցակերպային կադասայրի» /տե՛ս Chomsky, 1975/ հիման վրա: Ընդհանուր առմամբ կարելի է ասել, որ տվյալ կադասայրում լեզվի շարահյուսությունը համարվում է գերակա, քան, ասենք, իմաստաբանությունը, որը հնչույթաբանության հետ մեկտեղ համարվում է առավելապես մեկնաբանող: Այսպիսով,

սերող կադապարի հիմքը ներկայացնող շարահյուսությունը բաղկացած է հենքային և փոխակերպվող մասերից: Վերջինս իր հերթին հանգում է կոնկրետ մակերեսային շարահյուսական կառուցվածքին: Հենքային մասում գործում են կարգային, ենթակարգային և բառագիտական օրինաչափություններ, իսկ հիշյալ մակերեսային կառուցվածքը ծառայում է հնչույթաբանական բաղադրիչների արտահայտմանը: Հարկ է նկատի ունենալ նաև, որ սերող քերականության համար լեզվի քերականությունն ըստ էության նրա շարահյուսությունն է: Այս դրույթների հիման վրա Լ. Բլումը նպատակ է դնում քննել սովորողների լեզվի այն յուրահատկությունները, որոնք հանգում են մակերեսային կառույցների ձևավորմանը, ինչպես նաև ներկայացնել դրանց իմաստային կողմի դրսևորումները: Միևնույն ժամանակ, երեխայի կողմից գործադրվող ասույթները հասկանալու համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել նրա համապատասխան համատեքստի արտալեզվական տեղեկույթը և դրա իրացման հանգամանքները: Այսպիսով, երեխայի լեզվում տարբեր խորքային կառույցներից, ինչպես՝ Kathryn picked up her mother's sock և Mommy putting, Kathryn's sock on Kathryn ասույթներից բխող և մակերեսային կառուցվածքը ներկայացնող Mommy sock կազմությունը կարելի է քննարկել ըստ վերոհիշյալ հայեցակերպային կադապարի: Այդ դեպքում, եթե դիտարկենք երկրորդ նախադասությունը, ապա այստեղ ունենք գործողի և խնդրի փոխհարաբերության իրացում համապատասխանաբար Mommy և sock ձևերով, որի սերող կադապարը կունենա հետևյալ տեսքը /հմմտ., Brown,1991: 74/.

Ինչպես տեսնում ենք, համապատասխան սերող կադապարում անվանական և բայական կազմություններից երկրորդն իր հերթին այլ անվանական կազմության հիմք է դառնում:

Նախորդ դարի 80-ական թվերին լեզվաբանության մեջ առաջ քաշվեց սովորողների լեզվում շարահյուսական կառուցվածքների ձևավորման, այսպես կոչված, «բնականության վարկածը» (naturalness hypothesis), ըստ որի, նախադասության մեջ ենթակա-բայ-խնդիր հաջորդականությունը բխում է «բնական» ռազմավարությունից, քանի որ գործողության կրող - գործողություն - գործողության խնդիր կադապարը գոյություն ունի ուսուցանվողի գիտակցության մեջ՝ առանց լեզվի մասնակցության: Մակ Նեյլի կարծիքով, անգլերենը որպես մայրենի լեզու ավելի հեշտ է յուրացվում, քան, ասենք, թուրքերենը, որտեղ հիշյալ կադապարի տարրերի իմաստային իրացումները պայմանավորված են թեքական շարադասությամբ /McNeill,1980: 57/:

Բնականության այս ընկալումն, անշուշտ, տարբերվում է հայտնի սկզբունքներից և բացի այդ, Ռ. Սլոբինի և Ս. Բեվերի փորձառական հետազո-

տությունները ցույց են տալիս, որ անկախ լեզվի տիպաբանական բնութագրից, տարբեր լեզուներով խոսողները կիրառում են նախադասության կազմության այն ռազմավարությունը, որն անհրաժեշտ է կոնկրետ լեզվի կոնկրետ կառուցվածքները կազմելու համար /տե՛ս Slobin, Bever, 1982: 257/: Նույն հեղինակների կարծիքով, որպես ընդհանրական մոտեցում կարելի է համարել այն, որ ուսուցանվողը ընդամենը երկու ճանաչողական կարողություն պետք է ցուցաբերի. առաջինը, որ նա պետք է հասկանա բովանդակությունները, որոնք արտահայտում է և երկրորդ՝ պետք է ունենա համապատասխան գիտելիքներ իրեն շրջապատող աշխարհի մասին, որը կարող է արտահայտել լեզվական միջոցներով: Այդպիսով, գիտելիքը դառնում է անհրաժեշտ նախապայման լեզվական ձևերի համար: Հաջորդ կարևոր նախապայմանն այն է, որ սովորողը պետք է կարողանա մշակել լեզվական տեղեկույթը և մտապահել այն: Ծանաչողական նախապայմանի այս երկրորդ ձևը վերաբերում է տեղեկույթի մշակման ռազմավարությանը, որը հատկապես ակնառու է ձևական-լեզվական արտահայտությունները ձեռք բերելու ընթացքում: Այս նախապայմաններին ևս կանոնադառնանք ստորև, իսկ այստեղ նշենք, որ վերոհիշյալ սերող փոխակերպական կաղապարը տարբեր տարիքային խմբերում կարող է ունենալ տարբեր իրացումներ: Մյուս կողմից ակնհայտ է, որ երկանդամ լեզվական ձևերի կազմումը, որն ընկած է նշված կաղապարի հիմքում, կարելի է դիտել որպես մարդու բնածին կարողություն՝ արտահայտված կոնկրետ լեզվին բնորոշ առանձնահատկություններով: Այս ամենի հաշվառումով, որոշ մեթոդաբան-լեզվաբաններ առաջարկում են լեզվական ձևերի իմաստային կողմին վերաբերող կաղապարներ, որտեղ շարահյուսությունն այլևս առաջնային չի համարվում, քանի որ խորքային կառուցվածքներն ավելի վերացական են քան մակերեսայինները:

Այդպիսով, առաջարկվում են վերլուծության հետևյալ մոտեցումները.

1. անհրաժեշտ է խորքային կառուցվածքի բնութագրման համար հրաժարվել ենթակայի և ստորոգյալի հասկացություններից:

2. «Հայեցակերպային կաղապարը» տարբեր լեզուներում տարբեր է և համապատասխան վերլուծությամբ նման արդյունքներ չենք կարող ունենալ:

3. «Իմաստային քերականությունը» հնարավորություն է տալիս սովորողի լեզվի ձևավորման նախնական փուլում դիտարկել համապարփակ իրողություններ՝ դրանց էության բացահայտման հնարավորությամբ /Bowerman, 1993: 352/:

Այս մոտեցումը հետաքրքիր է այն առումով, որ առանձին ուշադրություն է հատկացնում իրերի և երևույթների բնական հատկանիշներին, որոնք սովորողի լեզվում իրացվում են համապատասխան միջոցներով արտահայտված հասկացություններ և հարաբերություններ: Ընդ որում հասկացություններն արտահայտվում են բառերով, իսկ հարաբերությունները քերականական միջոցներով, ինչպիսիք են շարահյուսությունը և թեքումը: Հիշյալ հատկանիշները, որոնք կոչվում են «ներակա հատկանիշներ» բնութագրվում են ստորակարգայնությամբ, ինչպես, օրինակ՝ John catches the red ball նախադասությունում ունենում ենք հետևյալ պատկերը /տե՛ս Schlesinger, 1991: 88/.

a	Relates to	b	Notation
red	is attribute of	ball	Att (a,b)
the	determines	[red ball]	Det (a,b)
[the [red ball]]	is object of	catches	Ob (a,b)
John	is agent of	[catches [the [red ball]]]	Ag(a,b)

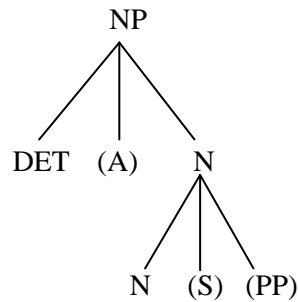
Չնական առումով ներակա հատկանիշները կարող են ներկայացվել նաև հետևյալ կերպ. Ag (John [ob / [Det /the) [Att / red, ball)]], catches)), որտեղ Ag, Ob, Att և Det նշանակումները համապատասխան իրացումներ են: Փակագծերը տարբերում են այն հասկացությունները, որոնց միջև կապ գոյություն ունի: Հետևաբար John catches the red ball նախադասության մեջ կարող ենք տարբերակել իրացման չորս իմաստային ձևեր՝ որոշիչ, դետերմինատիվ, խնդիր և գործող անձ: Այս կաղապարում կարևոր է այն հանգամանքը, որ արտալեզվական իմաստներն ուղղակիորեն հանգում են նախադասության մակերեսային կառուցվածքին: Այլ կերպ՝ ներակա հատկանիշներն իրենց բովանդակությամբ ու ձևով իրացվում են նախադասության մեջ գրաված դիրքով և կարգայնացմամբ: Հարց է առաջանում, թե սովորողն ինչպե՞ս է յուրացնում իրացման այդ կանոնները: Վ. Շլեզինգերի կարծիքով, անգլերենում կարևոր դեր ունի կոնկրետ ձևի գրաված դիրքը նախադասության մեջ, և եթե A-ն B-ի խնդիրն է, ապա ոչ անգլախոս ուսուցանվողը պետք է սովորի, որ անգլերենում առկա է b+a հաջորդականությունը: Այդպիսով, նա, ելնելով անգլախոս երեխաների վաղ շրջանում ձևավորվող լեզվում ի հայտ եկող երկկազմ ձևերի յուրահատկություններից, սահմանում է հետևյալ հարաբերությունները (նույն տեղում էջ 125)։

իմաստային հարաբերություն	դիրքային հաջորդականություն	օրինակներ
agent, action action, object agent, object	agent+action action+object agent+object	Bambi go see sock Eve lunch (=Eve is having lunch)
modifier, head negation, x x, dative	modifier+head negation+x x+dative	Big boat no water thron Daddy (=throw it to Daddy)
introducer, x x, locative	introducer+x x+locative	it ball baby highchair (=baby is in the highchair)

Անշուշտ, բերված կազմությունների գործառական հաճախականությունը նույնը չէ, սակայն, դրանք կարող են հիմք ծառայել նաև նրանցում նշույթավորվածության և ոչ նշույթավորվածության հատկանիշների հետագա ուսումնասիրության համար: Այստեղ կարևոր է այն իրողության գիտակցումը, որ բովանդակություն - արտահայտություն փոխհարաբերության մեջ կոնկրետ լեզվում առկա են որոշակի օրինաչափություններ, որոնց հիման վրա էլ

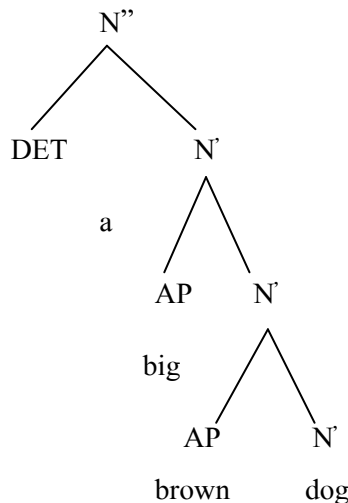
ձևավորվում են համապատասխան կազմությունները: Այս կաղապարը քննարկվել է նաև այլ լեզուների համար, սակայն, հիշյալ կազմությունները (առանձին բացառություններով) դրանց նույնությամբ չեն կրկնում /տե՛ս Clark,1993/: Ակնհայտ է, որ այստեղ ևս գործ ունենք տարբեր աշխարհընկալումների և լեզվամտածողությունների հետ:

Անդրադառնալով ճանաչողական կառույցների քերականական իրացման պայմաններին, նշենք, որ, ըստ Ջ. Բայբիի տեսակետի, անգլերենում այս առումով առավել կայուն կապակցություններ են հանդես գալիս NP (noun phrase) տիպի կազմությունները, որոնք, ըստ սերող քերականության սկզբունքների, ներկայացվում են հետևյալ կերպ /տե՛ս Bybee, 1998:37/.

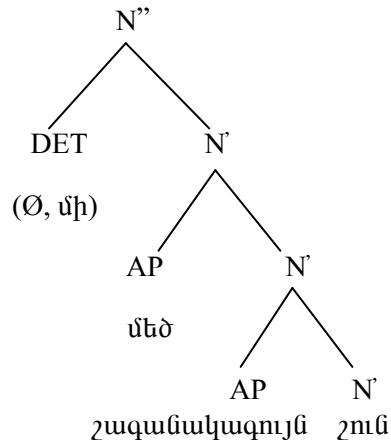

Այստեղ NP-ն ներկայացվում է առաջին աստիճանում հող (DET) + ածական (A) + N(անուն) կաղապարով, իսկ երկրորդում այն իրացվում է նաև գոյականի(S) և նախդրային կազմության(PP) համակցմամբ, որոնք կազմում են, այսպես կոչված «ծագումնաբանական ծառը»: Առանձին դեպքերում կարող ենք ունենալ նաև զրո հող կամ հողի բացակայություն, իսկ այլ խոսքի մասերի առկայությունը պարտադիր չէ: Այդ նպատակով կարելի է դիմել անգլերենի և հայերենի համապատասխան կառույցների վերլուծությանը՝ ելնելով սերող քերականության կողմից NP միավորների սկզբունքներից: Հմմտ.

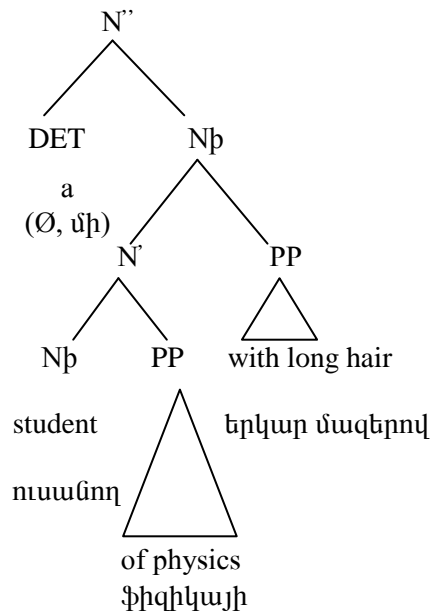
անգլերենում՝

հայերենում՝

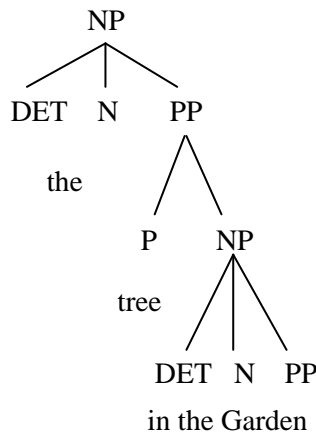
Այստեղ տեսնում ենք, որ երկու լեզուներում էլ առարկայի (գոյականի) և հատկանիշի (ածականի) առավել սերտ կապը, հետևաբար նաև առավել ամբողջականությունը, իրացվում է կառույցի ձևավորման վերին մակարդակում՝ N' - DET (Determinative) հարաբերությամբ, իսկ ավելի ցածր մակարդակներում, այդ հարաբերության մեջ գտնվող տարրերի միջև հեռավորության աճի հետևանքով, նվազում է նաև համապատասխան սերտ կապը: Ամենաստորին մակարդակում հիշյալ կապի սահմաններն աղոտանում են, քանի որ տեղի է ունենում համապատասխան կառույցի քերականացման աճ: Երկու լեզուների միջև NP կազմությունների իրացման տիպաբանական ընդհանրություններ կարելի է տեսնել նաև ավելի բարդ N - PP հարաբերություններում, ինչպես, օրինակ՝

Ներկայացված պատկերում համապատասխան կազմությունների իրացումը երկու լեզուներում տարբերվում է միայն դրանց բաղադրիչների շարադասությամբ, ինչը, սակայն, տարրերի միջև բնույթը չի փոխում:

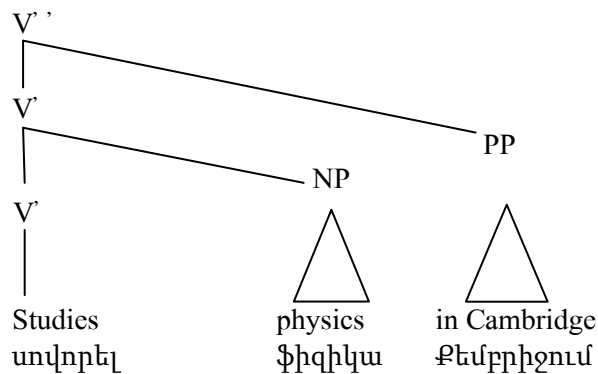
Ինչ վերաբերում է VP (verbal phrase) կազմություններին, ապա դրանք ընդհանուր տիպաբանության տեսակետից դիտվում են առավել ամբողջական այն պատճառով, որ ըստ էության ուղղակիորեն արտահայտում են հատկանիշ+ առարկա բնական կաղապարը, եթե բայը դիտում ենք որպես առարկայի փոփոխվող հատկանիշի ցուցիչ: Կոնկրետ լեզուների փաստերի հիման վրա, սակայն, ունենում ենք ոչ միանշանակ պատկեր՝ պայմանավորված այդ նվազագույն կաղապարից բխող տարբեր շարահյուսական կառուցվածքներով: Վերջինս էլ իր հերթին կախված է բայի ոչ միայն իմաստային, այլև ձևաբանական կառուցվածքից:

Այսպիսով, համապատասխան վերլուծություններից հետևում է, որ անգլերենի շարահյուսական կառուցվածքում առավել բնութագրական են DET + N և NP կազմությունները: Վերջիններիս մեկ գոյականով սահմանափակման դեպքում կիրառելի են արդեն բառակազմական օրինաչափություններ: Այստեղ կցանկանայինք անդրադառնալ նաև Է. Բրաունի և Ջ. Միլլերի, այսպես կոչված, «մշտադիտարկ կարգերի» տեսությանը, որի հիմքում կրկին բնականության դրույթներ են /տե՛ս Brown, Miller, 1991: 101-104/: Ըստ հիշյալ լեզվաբանների, NP կազմությունները ծավալվելիս կրկին առաջացնում են նոր NP -ներ և գոնե անգլերենում դրանք շրջափուլային բնույթ ունեն: Ասվածը ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

Հետևաբար, ինչպես պնդում է նաև Ջ. Բայրին, NP կառույցների առաջնայնությունն անգլերենում ակնհայտ է: Միևնույն ժամանակ չենք կարծում, թե VP կազմություններին առհասարակ բնորոշ չէ հստակ սերտ կապը:

Ընդհանուր առմամբ, Յ. Տեստելեցի կարծիքով, անգլերենն ինչպես NP, այնպես էլ VP սերտ կապակցությունների ներսում «լրացուցիչ» տարրերի առկայությունը դժկամությամբ է ընդունում և շատ հաճախ կառուցվածքային ամբողջականության անմիջական ընկալումը դժվար է լինում /Тестелец, 2001: 562/: Օրինակ, անգլ. studies physics in Cambridge «ֆիզիկա է սովորում Քեմբրիջում» կառույցի կողքին բացառվում է առավել իրական քվազոդ *studies in Cambridge physics կազմությունը: Այդուհանդերձ, լեզվաբանը, սերող քերականության հիմնադրույթներից ելնելով, հնարավոր է համարում աստիճանային իրացում նաև VP կազմությունների համար, ինչպես՝

Նշված կառույցը հայերենի հետ գուգադրելիս նկատվում են քիչ տարբերություններ (հիմնականում PP-ում), ինչը, սակայն, A (studies) + S (physics) վերոհիշյալ ձևակազմական կաղապարի էությունը չի փոխվում:

Կարծում ենք նաև, որ սերող քերականության դրույթների ներառումը երկու և ավելի բաղադրիչներով ձևաբանական կազմությունների մեթոդաբանական վերլուծության մեջ հետաքրքիր արդյունքներ է տալիս այն առումով, որ դրանք դիտարկվում են հաղորդակցման գործընթացի դիրքերից և այդպիսով համարվում են առաջին հերթին շարահյուսական իրողություններ: Այլ կերպ՝ բարդ ձևաբանական կազմությունները քննարկվում են ըստ շարահյուսական կաղապարների բնույթի: Նման մոտեցմամբ Ռ. Լիզն անգլերենի բաղադրյալ ձևերի կազմությունը բխեցնում է ութ շարահյուսական տիպերից / տե՛ս Lees, 1976: 174-186/:

1. Ենթակա - ստորոգյալ, ինչպես՝ girlfriend / madman և այլն:
2. Ենթակա - «միջին խնդիր», ինչպես՝ doctor's office / arrowhead և այլն:
3. Ենթակա - բայ, ինչպես՝ flying machine, working man/blow torch, playboy / assembly plant - population growth / earthquake և այլն:
4. Ենթակա - խնդիր, ինչպես՝ steamboat - car thief, honey - bee և այլն:
5. Բայ - խնդիր, ինչպես՝ drawbridge / eatingapple - handshake / sightseeing / shoemaker / chimneysweep և այլն:
6. Ենթակա - նախդրային խնդիր, ինչպես՝ gunpowder / garden party / eggplant / night owl - sugarloaf / corn belt և այլն:
7. Բայ - նախդրային խնդիր, ինչպես՝ dance hall, payday, scrub brush / smoking car, flying time, washing-machine / delivery room, recovery time, distillation-apparatus, playgoing / boat ride / sleepwalker և այլն:
8. Խնդիր - նախդրային խնդիր, ինչպես՝ bullring - football / wood alcohol և այլն:

Այս դասակարգումից նախ հետևում է, որ ըստ էության այստեղ առկա է Լ. Տենիերի և մյուսների կողմից սահմանված շարահյուսական նվազագույն կառուցվածքի (A+S) ծավալման սկզբունքը՝ հակառակ ուղղությամբ: Բացի այդ, եթե Տենիերի և նրա հետևորդների դրույթներից ելնելով հիշյալ տարրերի ամբողջականություն տեսնում ենք լեզվում, ապա այս դեպքում՝ խոսքում: Կարծում ենք, սակայն, որ տարբերությունն այնքան էլ մեծ չէ, քանի որ երկու մոտեցմամբ էլ ելակետ է հանդիսանում շարահյուսական կառույցը՝ որպես հաղորդակցական միավոր:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Bowerman M. Learning a semantic system: What role do cognitive predispositions play? // D.Slobin (ed.) *The cross-linguistic study*. Hillsdale, 1993.
2. Brown R., Miller J. A first language: The early stages. London: George Allen, 1991.
3. Bybee J. L. Regular morphology and the lexicon // *Language and Cognitive Processes*, 1998, 10.
4. Chomsky N. Syntactic Structures. The Hague: Mouton, 1975.
5. Clark E. Meanings and concepts // *Handbook of child psychology*, vol. III, 1993.
6. Lees R. The Grammar of English Nominalizations. The Hague: Mouton, 1976.
7. Mc Neill D. The acquisition of language. New York: Harper and Row, 1980.
8. Schlesinger W. Learning Grammar: from pirot to realization rule. Huxley, 1991.
9. Slobin D., Bever T. Children use canonical sentences schemas: A cross-linguistic study of word order and inflections // *Cognition*, 1982, 12.
10. Тестелец Я. Т. Введение в общий синтаксис. М.: Наука, 2001.

А. МАНУКЯН – Методические и лингвистические основы обучения минимальных грамматических единиц английского языка. – В данной статье рассматривается проблема обучения минимальных грамматических единиц английского на основе принципов современной методики преподавания языков и типологической лингвистики. При этом автор исходит из существующего положения о том, что стратегии на начальном этапе усвоения названных единиц как у носителей языка, так и у изучающих этот язык как иностранный, в основном, идентичны. Таким образом, в статье анализируются современные топологические модели образования минимальных грамматических структур английского языка в разных языковых группах и устанавливаются принципы их применения в процессе его преподавания. Одновременно автором выявляются синтаксические особенности изучаемых структур английского в сопоставлении с армянским.

Ключевые слова: грамматическая единица, типологическая лингвистика, гипотеза о естественности, топологическая модель, генеративная грамматика, метод трансформации, когнитивный анализ, номинальная фраза, морфологическая структура

A. MANUKYAN – Teaching English Minimal Grammatical Units in the Light of Modern Foreign Language Methodology and Typological Linguistics. – The paper touches upon learning minimal grammatical units of English on the basis of modern methods of teaching languages and typological linguistics. The author proceeds from the fact, that the strategy in the initial stages of assimilation of the mentioned units both by native speakers and as well as the “foreign” learners, is essentially identical. Hence, the modern typological models of minimal grammatical structures in the English language are analysed not only in different language layers but also in the process of teaching. Also, the author reveals the syntactic features of the English structures in relation to Armenian.

Key words: grammatical unit, typological linguistics, naturalness hypothesis, topological model, generative grammar, transformational grammar, cognitive analysis, nominative phrase, morphological structure